9.Petrova A. (2021). Vplyv vprav krosfitu na riven fizychnoi pidhotovlenosti shkoliariv starshoho shkilnoho viku [The impact of crossfit exercises on the level of physical fitness of high school students]. Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk. № 2. S. 63–69 https://doi.org/10.15391/snsv.2021-2.010 [in Ukrainian].

10. Sydoruk I. O., Yevtukh M. I., Zarichanska L. O., Hirak A. M. (2020.) Znachennia rukhovoi aktyvnosti ditei ta pidlitkiv[The importance of motor activity of children and adolescents.]. Reabilitatsiini ta fizkulturno-rekreatsiini aspekty rozvytku liudyny (Rehabilitation & Recreation). № 7

11. Stoliarchuk O. A. (2022). Navchannia ta psykhoemotsiinyi stan ukrainskykh pidlitkiv v umovakh viiny [Learning and psycho-emotional state of Ukrainian adolescents in war conditions.]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Psykholohiia. № 1. S. 115–120 https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.1.22 [in Ukrainian].

12. Tymkiv L. (2022). Psykholohichna pidtrymka studentiv v osvitnomu protsesi pid chas viiny [Psychological support of students in the educational process during war.]. Mizhnarodnyi proekt yak odna z aktyvnykh form pidhotovky maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv do profesiinoi diialnosti. № 9. S. 222–226

13. Fisher Yu., Solovei A. (2023). Fizychnyi ta psykholohichnyi stan uchniv serednoho ta starshoho shkilnoho viku, yaki navchaiutsia v umovakh viiny [Physical and psychological condition of middle and high school students studying in war conditions]. Collection of scientific papers «SCIENTIA». March 31. Sofia, Bulgaria. S. 136–137

14. Kholodova O., Marchenko O., Osadcha N. (2024). Vplyv zasobiv fizychnoho vykhovannia na zahalnyi stan ditei shkilnoho viku v umovakh viiny [The impact of physical education on the general condition of school-age children in war conditions]. Sportyvna medytsyna, fizychna terapiia ta erhoterapiia. № 1. S. 151–157 https://doi.org/10.32652/spmed.2024.1.151-157 [in Ukrainian].

15. Iakist zhyttia ta sotsialna pidtrymka ditei, yaki postrazhdaly vnaslidok voiennykh dii [Quality of life and social support of children affected by military actions]. Physical culture and sport: scientific perspective. 2025. T. 1, № 1. S. 166–175. https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1(1).22 [in Ukrainian].

16. Solovey A., Vovkanych L., Sorokolit N., Rymar O., Yaroshyk M., Novokshonov I. (2021). The Influence of Boxing Exercises on the Cognitive Processes and Speed of Sensorimotor Reactions of 15–17 Years Old Boys. Society. Integration. Education: proceedings of the International Scientific Conference May 28–29. Rēzekne, Vol. IV. P. 468–479https://doi.org/10.17770/sie2021vol4.6232.

Стаття надішла до редакції / Received 15.03.2026
Прийнята до друку / Accepted 11.04.2026
Опубліковано / Published 12.05.2026

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.04(204).09

Гоголь Т. В.
доктор філософії у галузі 01 Освіта/Педагогіка,
доцент кафедри теорії і практики фізичної культури і базової загальновійськової підготовки
Рівненський державний гуманітарний університет
https://orcid.org/0000-0002-0880-640X
Кашуба А. А.
кандидат педагогічних наук
доцент кафедри теорії і практики фізичної культури і базової загальновійськової підготовки
Рівненський державний гуманітарний університет
https://orcid.org/0000-0001-7782-898X
Ковальський В. В.
кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри теорії і практики фізичної культури і базової загальновійськової підготовки
Рівненський державний гуманітарний університет
https://orcid.org/0000-0001-8282-0173
Бовсунюк Д. В.
викладач фізичного виховання Відокремленого структурного підрозділу
Рівненський економіко-технологічний фаховий коледж
Національного університету водного господарства та природокористування
https://orcid.org/0009-0000-7137-6839

ЛОГІСТИЧНІ ПІДХОДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ З ІНВАЛІДНІСТЮ

У статті розкрито теоретико-методичні засади застосування логістики як інструменту підвищення доступності, безперервності та якості фізкультурно-спортивного обслуговування осіб, які зазнали інвалідності внаслідок воєнних дій. Актуальність теми зумовлена зростанням кількості ветеранів, які потребують комплексної реабілітації та соціальної реінтеграції, а також необхідністю оптимізації ресурсного забезпечення системи адаптивної фізичної культури і спорту в умовах обмежених матеріальних, кадрових та інфраструктурних можливостей територіальних громад. У статті обґрунтовано доцільність використання логістичного підходу як методологічної основи управління фізкультурно-спортивними послугами. Визначено ключові логістичні складові: інформаційну (облік потреб ветеранів, цифрові реєстри, моніторинг індивідуальних програм), ресурсну (кадрове,

матеріально-технічне та фінансове забезпечення), транспортну (доступність спортивних об'єктів і перевезення маломобільних осіб), інфраструктурну (адаптація споруд відповідно до принципів безбар'єрності), сервісну (координація між закладами охорони здоров'я, реабілітаційними центрами та спортивними організаціями) та управлінську (планування, контроль, оцінювання ефективності послуг). Практичне значення роботи полягає у можливості використання запропонованих методичних підходів органами місцевого самоврядування, керівниками спортивних установ, фахівцями з фізичної реабілітації та менеджерами спортивної індустрії для створення ефективної, доступної та клієнтоорієнтованої системи фізкультурно-спортивних послуг для ветеранів війни з інвалідністю. Реалізація логістичної моделі сприятиме підвищенню якості життя ветеранів, розширенню їх участі в суспільному житті та формуванню стійкої інфраструктури адаптивної фізичної культури на рівні громади й держави.

***Ключові слова:** логістика, адаптивний спорт, спортивні послуги, ветерани війни, інвалідність, соціальна реабілітація, доступність.*

***Hohol Tetiana, Kashuba Anatolii, Kovalskyi Volodymyr, Bovsunyuk Dmytro. Logistics approaches in organizing physical and sports services for disabled war veterans. Annotation.** The article reveals the theoretical and methodological principles of using logistics as a tool for increasing the accessibility, continuity and quality of physical education and sports services for people who have suffered disabilities as a result of military actions. The relevance of the topic is due to the increase in the number of veterans who need comprehensive rehabilitation and social reintegration, as well as the need to optimize the resource provision of the adaptive physical education and sports system in conditions of limited material, personnel and infrastructure capabilities of territorial communities. The article substantiates the feasibility of using a logistical approach as a methodological basis for managing physical education and sports services. Key logistical components have been identified: information (accounting for veterans' needs, digital registers, monitoring of individual programs), resource (human, material and technical and financial support), transport (accessibility of sports facilities and transportation of people with reduced mobility), infrastructure (adaptation of facilities in accordance with the principles of barrier-free access), service (coordination between healthcare institutions, rehabilitation centers and sports organizations) and management (planning, control, assessment of service effectiveness). The practical significance of the work lies in the possibility of using the proposed methodological approaches by local governments, heads of sports institutions, physical rehabilitation specialists and sports industry managers to create an effective, accessible and client-oriented system of physical culture and sports services for war veterans with disabilities. The implementation of the logistics model will contribute to improving the quality of life of veterans, expanding their participation in public life, and forming a sustainable infrastructure of adaptive physical culture at the community and state levels*

***Keywords:** logistics, adaptive sports, sports services, war veterans, disability, social rehabilitation, accessibility*

Постановка проблеми. В умовах зростання кількості ветеранів війни з інвалідністю особливої актуальності набуває проблема забезпечення їх повноцінної участі у фізкультурно-спортивній діяльності. Відповідно до положень Міністерства у справах ветеранів України [10], розвиток системи реабілітації та соціальної інтеграції ветеранів передбачає розширення доступу до спортивних програм. Водночас практика засвідчує, що одним із ключових бар'єрів є не відсутність програм як таких, а їх логістична недоступність.

У міжнародному контексті питання інклюзивності та безбар'єрності спортивного середовища активно підтримується International Paralympic Committee, що наголошує на важливості організаційної та інфраструктурної складової розвитку адаптивного спорту.

Актуальність логістики у сфері спортивних послуг для ветеранів війни в Україні також зумовлена сучасними соціальними, демографічними та інституційними викликами, зокрема зростанням кількості ветеранів із наслідками бойових травм та інвалідністю. У цих умовах логістика виступає не лише як інструмент управління потоками ресурсів, а як системоутворювальний механізм забезпечення доступності, безперервності та якості спортивно-реабілітаційних послуг.

В умовах воєнного стану в Україні кількість осіб з інвалідністю серед ветеранів суттєво зросла. Реабілітація через фізичну культуру і спорт є одним із ключових напрямів відновлення фізичного, психоемоційного та соціального статусу ветеранів. Про це свідчить досвід міжнародних програм, зокрема діяльність Invictus Games Foundation та проведення Invictus Games, що демонструють ефективність спорту як інструменту соціальної інтеграції ветеранів. Однак ефективність таких програм безпосередньо залежить від організації логістичних процесів – транспортування, координації доступу до об'єктів, забезпечення спеціалізованого обладнання та кадрового супроводу.

Однак, навіть за наявності спортивної інфраструктури та нормативно-правового забезпечення, доступність послуг залишається обмеженою через недостатню координацію між установами, територіальну диспропорцію, проблеми транспортування та ресурсного забезпечення. Це зумовлює необхідність наукового осмислення логістики як ключового чинника забезпечення ефективності системи спортивних послуг для інвалідів війни, оскільки логістичний аспект функціонування системи спортивних послуг залишається недостатньо дослідженим.

Аналіз літературних джерел. Аналіз сучасних публікацій і досліджень показує, що тема доступності спортивних послуг для ветеранів війни з інвалідністю привертає увагу науковців, державних установ і громадських організацій. У сучасних наукових працях проблематика реабілітації ветеранів розглядається переважно в контексті медичних, психологічних та соціально-педагогічних аспектів. Значна увага приділяється впливу фізичної активності на відновлення функціональних можливостей, формування мотивації до занять спортом, покращення психоемоційного стану. У наукових розвідках логістика традиційно трактується як система управління матеріальними, інформаційними

та фінансовими потоками. Однак у сфері адаптивного спорту вона набуває ширшого змісту, охоплюючи: організацію транспортування осіб з інвалідністю до спортивних об'єктів; формування безбар'єрного простору; забезпечення спеціалізованим обладнанням; координацію взаємодії медичних, соціальних і спортивних установ; цифрове адміністрування процесу надання послуг.

Хоча безпосередньо дисертаційних досліджень, присвячених виключно логістиці спортивних послуг для ветеранів війни з інвалідністю, в Україні поки що дуже мало, існуючі роботи торкаються споріднених напрямів: інклюзивності та волонтерської діяльності в адаптивному спорті; методології реабілітаційних програм із застосуванням засобів спорту; соціальної адаптації ветеранів до мирного соціального та економічного життя тощо.

Так, В. Маринич та І. Когут обґрунтовано концепт імплементації інклюзивності у фізкультурно-спортивну діяльність ветеранів війни. Автори розглядають інклюзивність як системоутворюючий принцип, що передбачає адаптацію інфраструктури, програм та управлінських механізмів до потреб осіб з інвалідністю [5]. У логістичному вимірі це означає необхідність формування багаторівневої моделі координації ресурсів (кадрових, матеріально-технічних, фінансових), забезпечення безперервності маршруту ветерана від медичної реабілітації до спортивної активності, а також інтеграції державних і громадських інституцій у єдину сервісну мережу.

Дослідження Є. Імас та І. Лукасевич акцентує увагу на спортивно-реабілітаційному компоненті адаптації ветеранів до соціального та економічного життя. У межах логістичного підходу важливим є описаний авторами механізм поетапності реабілітації: від клінічного етапу до соціальної інтеграції через фізичну активність [2]. Це передбачає побудову чітких маршрутів направлення, інформаційної взаємодії між медичними закладами, центрами фізичної терапії та спортивними організаціями, а також створення системи моніторингу ефективності послуг.

І. Луценко, Ю. Коновалом та В. Золочевським розкрито адаптаційний потенціал фізичної культури у процесі реабілітації військовослужбовців. З позицій логістики особливого значення набуває управління потоками учасників програм, оптимізація навантаження на інфраструктуру та персонал, а також територіальна доступність послуг. Автори опосередковано підкреслюють потребу у створенні регіональних центрів координації, які забезпечують синхронізацію попиту (ветерани з різними видами інвалідності) і пропозиції (адаптивні програми, матеріальна база, фахівці) [4].

Дослідження С. Трачук присвячені проблемам реабілітації військовослужбовців за особливих умов. Увага зосереджується на необхідності міжвідомчої взаємодії та гнучких організаційних моделей [7]. У контексті логістичних підходів це передбачає антикризове планування, диверсифікацію каналів надання послуг (офлайн, дистанційні формати підтримки), а також створення резервних ресурсів для забезпечення безперервності процесу реабілітації.

Своєю чергою В. Рефель та А. Кардаш розглядають плавання як ефективний засіб фізкультурно-спортивної реабілітації. З логістичної точки зору це актуалізує питання спеціалізованої інфраструктури (басейни з безбар'єрним доступом, підйомники, температурний режим), підготовки кадрів з адаптивного плавання, а також формування графіків занять з урахуванням медичних показань [8]. Виникає необхідність оптимізації використання обмежених ресурсів водно-спортивних комплексів і забезпечення транспортної доступності для ветеранів з порушеннями мобільності.

М. Боровик, В. Швець, І. Островським та Є. Цісар проаналізовано сучасний стан і перспективи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та осіб з обмеженнями повсякденного функціонування. Автори підкреслюють фрагментарність існуючої системи. З позицій логістичного підходу це вказує на потребу у створенні інтегрованої моделі управління, що включає: єдину інформаційну платформу обліку та маршрутизації отримувачів послуг; стандартизовані протоколи взаємодії між суб'єктами системи;механізми оцінювання якості та результативності програм;регіональне планування мережі послуг на основі аналізу потреб [9].

Отже, узагальнення джерел свідчить, що сучасні дослідження формують теоретичне підґрунтя для впровадження логістичних підходів в організації фізкультурно-спортивних послуг для ветеранів війни з інвалідністю. Ключовими елементами такої моделі мають стати: системність, міжсекторальна координація, управління потоками ресурсів і бенефіціарів, цифровізація процесів маршрутизації, територіальна доступність та адаптивність інфраструктури. Саме інтеграція логістичного менеджменту у сферу адаптивного спорту забезпечить підвищення ефективності, безперервності та якості послуг для цієї соціально вразливої категорії населення.

Паралельні дослідження [14; 15; 16], проведені міжнародними дослідниками, підтверджують, що адаптивні спортивні програми не тільки фізично зміцнюють, але й психологічно підтримують ветеранів, сприяючи їхній реінтеграції у суспільство (табл. 1).

Таблиця 1.

Порівняння ключових досліджень щодо доступності та реабілітаційного потенціалу адаптивного спорту

Автор(и), рік	Об'єкт дослідження	Методологія	Основні результати	Значення для теми логістики
Kathleen A. Martin Ginis, Amy E. Latimer-Cheung та ін., 2011	Фізична активність осіб із травмою спинного мозку	Систематичний огляд, розроблення рекомендацій	Сформовано доказові норми фізичної активності для осіб з інвалідністю	Підкреслює потребу в організаційній та інфраструктурній підтримці для реалізації рекомендацій
Simon Darcy, Laura Misener, 2014	Управління інклюзивним спортом	Теоретико-аналітичне дослідження	Визначено перехід від моделі «спорту для осіб з інвалідністю» до інклюзивного управління	Акцентує на необхідності системної організаційної логістики та міжсекторальної координації

Автор(и), рік	Об'єкт дослідження	Методологія	Основні результати	Значення для теми логістики
Emma Sherry, 2010	Спорт як засіб соціальної інтеграції маргіналізованих груп	Якісне дослідження (інтерв'ю, спостереження)	Доведено соціалізуючий ефект спортивних програм	Показує значення просторової та соціальної доступності спортивних заходів
Українські дослідження (2018–2024) з адаптивної фізичної культури	Ветерани війни з інвалідністю	Емпіричні дослідження, педагогічний експеримент	Позитивна динаміка психофізичного стану та соціальної інтеграції	Виявляють практичні бар'єри: транспорт, інфраструктура, координація

Мета статті – обґрунтувати логістику як одного з визначальних факторів доступності спортивних послуг для ветеранів війни з інвалідністю та запропонуйте методичні підходи до її організації.

Матеріали і методи. Під час дослідження використано комплекс теоретичних методів наукового пізнання, синтезу, узагальнення та порівняння, що забезпечили системний аналіз проблеми використання логістичних підходів в організації фізкультурно-спортивних послуг для ветеранів війни з інвалідністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття логістики у широкому розумінні трактується як система управління потоками (матеріальними, інформаційними, людськими) з метою оптимізації витрат і підвищення ефективності процесів. У сфері спортивних послуг для ветеранів та інвалідів війни логістика може розглядатися як багаторівнева система, що охоплює:

- територіальну логістику (оптимізацію розміщення спортивних центрів, створення регіональних кластерів, мобільних реабілітаційних бригад);
- транспортну логістику (організацію спеціалізованого перевезення з урахуванням фізичних обмежень осіб);
- інфраструктурну логістику (забезпечення безбар'єрності спортивних споруд відповідно до принципів універсального дизайну);
- ресурсну логістику (управління потоками спеціалізованого обладнання та інвентарю):
- інформаційну логістику (цифрові платформи обліку, запису, моніторингу та оцінювання результатів реабілітаційних програм, координацію між установами).

Особливу вагомість логістичні підходи набувають в умовах воєнного стану, коли частина інфраструктури пошкоджена або функціонує з обмеженнями, а мобільність населення залишається високою. Ефективна логістична модель дозволяє мінімізувати часові та фінансові витрати, підвищити рівень охоплення ветеранів спортивними програмами та забезпечити безперервність реабілітаційного процесу. Вона виступає інтегрувальним механізмом, що поєднує суб'єктів реабілітаційного процесу (ветеранів, медичні установи, спортивні клуби, органи влади, громадські організації).

Аналіз наукових праць, наявних досліджень підтверджують важливість спортивної діяльності для ветеранів з інвалідністю і дав можливість запропонувати структурно-функціональну модель логістики спортивних послуг для ветеранів, де наголошується на необхідності комплексного підходу до реінтеграції ветеранів (рис.1).

Проте механізми логістичної інтеграції спортивних послуг у загальну систему реабілітації ще потребують як і подальшого теоретичного обґрунтування так і практичної апробації.

Для інвалідів війни характерні різні форми обмежень життєдіяльності (ампутації, ураження опорно-рухового апарату, ПТСР, комбіновані травми). Це зумовлює потребу у: спеціалізованому транспорті; безбар'єрній інфраструктурі; адаптованому спортивному інвентарі; координації між медичними, соціальними та спортивними установами; цифрових сервісах запису й моніторингу. Логістика забезпечує інтеграцію цих елементів у єдину систему. Без належної логістичної організації навіть наявність спортивних об'єктів не гарантує їх фактичної доступності.

В Україні спостерігається нерівномірність розміщення спортивно-реабілітаційної інфраструктури. Частина спеціалізованих центрів зосереджена у великих містах, тоді як ветерани проживають по всій території країни. У цьому контексті логістика оптимізує маршрути перевезення; сприяє створенню мобільних реабілітаційних команд; забезпечує формування регіональних кластерів спортивних послуг; дозволяє впроваджувати моделі децентралізованого сервісу.

Рис. 1. Структурно-функціональна модель логістичного забезпечення

Сучасні реабілітаційні програми потребують значних фінансових ресурсів. В цьому аспекті логістика підвищує економічну стійкість системи спортивної реабілітації, сприяє раціональному використанню бюджетних коштів, зменшенню витрат на транспортування й зберігання обладнання, оптимізації розкладу тренувань запобіганню дублюванню послуг.

Актуальність логістики також пов'язана з реалізацією державних програм інклюзії та безбар'єрності, зокрема ініціатив, що координуються Міністерством у справах ветеранів України. Логістичні підходи дозволяють системно планувати мережу спортивних послуг, враховуючи потреби різних груп ветеранів.

Сучасні логістичні рішення у сфері спортивних послуг передбачають використання CRM-систем для обліку ветеранів, електронні реєстри спортивних об'єктів, онлайн-платформи координації заходів, GPS-моніторинг перевезень, аналітику попиту на послуги. Це особливо важливо в умовах воєнного стану та вимушеної міграції населення. У сучасних умовах логістика перестає бути допоміжною функцією та набуває стратегічного значення як інструмент побудови ефективної системи соціалізації і спортивної реабілітації ветеранів війни засобами адаптивного спорту. Вона забезпечує реальну доступність спортивної інфраструктури, оптимізує використання ресурсів ,формує міжвідомчу координацію, підвищує якість реабілітаційного процесу, сприяє соціальній інтеграції ветеранів.

Висновки. Отже, зростання кількості ветеранів з інвалідністю актуалізує необхідність системного розвитку спортивно-реабілітаційних послуг. Доступність і якість таких послуг значною мірою залежать від ефективності логістичної організації. Наявні дослідження недостатньо розкривають логістичний компонент у структурі спортивної реабілітації ветеранів. Запропонована модель дозволяє підвищити рівень залучення ветеранів до адаптивного спорту та посилити ефективність їх соціальної реабілітації. Логістика має розглядатися як стратегічний інструмент інтеграції ресурсів, інфраструктури та управлінських механізмів у сфері адаптивного спорту.

Перспективними напрямами подальших досліджень є розроблення моделей логістичних кластерів спортивних послуг для ветеранів та оцінювання їх соціально-економічної ефективності.

Література

1. Безбар'єрність в Україні: стратегія створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року. 2021. Київ. URL: https://www.kmu.gov.ua](https://www.kmu.gov.ua

2. Імас Є. В., Лукасевич І. І. Спортивно-реабілітаційний компонент реалізації стратегії адаптації ветеранів до соціального та економічного життя в Україні. *Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія.* 2024. № 1. С. 135–200. https://doi.org/10.32652/8pmed.2024.1.195-200

3. Круцевич Т. Ю., Пангелова Н. Є. Теорія і методика фізичного виховання : підручник. Київ : Олімпійська література, 2017. Т. 2. 392 с.

4. Луценко І. М., Коновал Ю. М., Золочевський В. В. Адаптаційний потенціал фізичної культури для військовослужбовців у процесі реабілітації в Україні. *Академічні візії.* 2025. Вип. 50/2025. https://doi.org/10/5281/zendo.17924363

5. Маринич В., Когут І. Концепт імплементації інклюзивності у фізкультурно-спортивну діяльність ветеранів війни. *Sport Science Spectrum.* 2025. № 3. https://doi.org/10.32782/spectrum/2025-3-10

6. Мельников А., Гороховський А., Костян Я. Сучасні види реабілітації для постраждалих від війни військовослужбовців. *Молодий вчений.* 2023. № 11(123). С. 23–27. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-11-123-27

7. Проблеми реабілітації та відновлення військовослужбовців за особливих умов / Трачук С. В., Хмара В. В., Підлетейчук Р. В., Сиротюк С. М. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2024. Вип. 4(177). С. 163–168. https://doi.org/10.31392/UDUnc.series15.2024.4(177).34

8. Рефель В. І., Кардаш А. В. Плавання як засіб фізкультурно спортивної реабілітації. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина».* 2025. № 8(54). С. 775–783. https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8(54)-775-783

9. Сучасний стан та перспективи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та осіб з обмеженнями повсякденного функціонування / М. О. Боровик, В. О. Швець, О. І. Островський, Є. О. Цісар. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 10(28). С. 716–728. https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10(28)-716-728.

10. Стратегія розвитку системи переходу від військової служби до цивільного життя на період до 2032 року. Київ, 2023. URL: https://mva.gov.ua

11. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12

12. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 06.10.2005 № 2961-IV (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15

13. International Paralympic Committee. IPC Strategic Plan 2019–2022. Bonn, 2019. URL: https://www.paralympic.org

14. Martin Ginis K. A., Latimer-Cheung A. E., West C. R. et al. Development of evidence-informed physical activity guidelines for adults with spinal cord injury. *Spinal Cord.* 2011. Vol. 49, No. 11. P. 1088–1096. https://doi.org/10.1038/sc.2011.63

15. Misener L., Darcy S. Managing disability sport: From athletes with disabilities to inclusive organizational perspectives. *Sport Management Review.* 2014. Vol. 17, No. 1. P. 1–7. https://doi.org/10.1016/j.smr.2013.12.003

16. Sherry E. (Re)engaging marginalized groups through sport: The Homeless World Cup. *International Review for the Sociology of Sport.* 2010. Vol. 45, No. 1. P. 59–71. https://doi.org/10.1177/1012690209356988

Reference

1. Bezbar'iernist v Ukraini: stratehiia stvorennia bezbar'iernoho prostoru v Ukraini do 2030 roku [Barrier-free in Ukraine: strategy for creating a barrier-free space in Ukraine until 2030]. Kyiv, 2021. URL: https://www.kmu.gov.ua [in Ukrainian].

2. Imas Ye. V., Lukasevych I. I. Sportyvno-reabilitatsiinyi komponent realizatsii stratehii adaptatsii veteraniv do sotsialnoho ta ekonomichnoho zhyttia v Ukraini [Sports and rehabilitation component of the strategy for adapting veterans to social and economic life in Ukraine]. *Sports Medicine, Physical Therapy and Occupational Therapy.* 2024. No. 1. P. 195–200. https://doi.org/10.32652/8pmed.2024.1.195-200 [in Ukrainian]

3. Krutsevych T. Yu., Panhelova N. Ye. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia [Theory and methods of physical education]: pidruchnyk. Kyiv: Olimpiiska literatura, 2017. Vol. 2. 392 p. [in Ukrainian].

4. Lutsenko I. M., Konoval Yu. M., Zolochevskyi V. V. Adaptatsiinyi potentsial fizychnoi kultury dlia viiskovosluzhbovtsiv u protsesi reabilitatsii v Ukraini [Adaptive potential of physical culture for servicemen in the rehabilitation process in Ukraine]. *Akademichni vizii.* 2025. Issue 50/2025. https://doi.org/10.5281/zenodo.17924363 [in Ukrainian]

5. Marynych V., Kohut I. Kontsept implementatsii inkliuzyvnosti u fizkulturno-sportyvnu diialnist veteraniv viiny [The concept of implementing inclusiveness in physical culture and sports activities of war veterans]. *Sport Science Spectrum.* 2025. No. 3. https://doi.org/10.32782/spectrum/2025-3-10 [in Ukrainian]

6. Trachuk S. V., Khmara V. V., Pidleteichuk R. V., Syrotiuk S. M. Problemy reabilitatsii ta vidnovlennia viiskovosluzhbovtsiv za osoblyvykh umov [Problems of rehabilitation and recovery of servicemen under special conditions]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15.* 2024. No. 4(177). P. 163–168. https://doi.org/10.31392/UDUnc.series15.2024.4(177).34 [in Ukrainian]

7. Refel V. I., Kardash A. V. Plavannia yak zasib fizkulturno-sportyvnoi reabilitatsii [Swimming as a means of physical culture and sports rehabilitation]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky (Series «Pedagogy», Series «Psychology», Series «Medicine»).* 2025. No. 8(54). P. 775–783. https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8(54)-775-783 [in Ukrainian]

8. Borovyk M. O., Shvets V. O., Ostrovskyi O. I., Tsisar Ye. O. Suchasnyi stan ta perspektyvy fizkulturno-sportyvnoi reabilitatsii veteraniv viiny ta osib z obmezhenniamy povsiakdennoho funktsionuvannia [Current state and prospects of physical culture and sports rehabilitation of war veterans and persons with limitations in daily functioning]. *Visnyk nauky ta osvity*. 2024. No. 10(28). P. 716–728. https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10(28)-716-728 [in Ukrainian]

9. Stratehiia rozvytku systemy perekhodu vid viiskovoi sluzhby do tsyvilnoho zhyttia na period do 2032 roku [Strategy for the development of the transition system from military service to civilian life until 2032]. Kyiv, 2023. URL: https://mva.gov.ua [in Ukrainian].

10. Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu [On the status of war veterans and guarantees of their social protection]: Zakon Ukrainy vid 22.10.1993 No. 3551-XII (zi zminamy). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12 [in Ukrainian].

11. Pro reabilitatsiiu osib z invalidnistiu v Ukraini [On rehabilitation of persons with disabilities in Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 06.10.2005 No. 2961-IV (zi zminamy). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15 [in Ukrainian].

12. Pro fizychnu kulturu i sport [On physical culture and sport]: Zakon Ukrainy vid 24.12.1993 No. 3808-XII (zi zminamy). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12 [in Ukrainian].

13. International Paralympic Committee. IPC Strategic Plan 2019–2022. Bonn, 2019. URL: https://www.paralympic.org

14. Martin Ginis K. A., Latimer-Cheung A. E., West C. R. et al. Development of evidence-informed physical activity guidelines for adults with spinal cord injury. *Spinal Cord.* 2011. Vol. 49. No. 11. P. 1088–1096. https://doi.org/10.1038/sc.2011.63 [in United Kingdom].

15. Misener L., Darcy S. Managing disability sport: From athletes with disabilities to inclusive organizational perspectives. *Sport Management Review.* 2014. Vol. 17. No. 1. P. 1–7. https://doi.org/10.1016/j.smr.2013.12.003 [in Canada].

16. Sherry E. (Re)engaging marginalized groups through sport: The Homeless World Cup. *International Review for the Sociology of Sport.* 2010. Vol. 45. No. 1. P. 59–71. https://doi.org/10.1177/1012690209356988 [in United Kingdom].

Стаття надішла до редакції / Received 17.03.2026
Прийнята до друку / Accepted 10.04.2026
Опубліковано / Published 12.05.2026

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.04(204).10

Даруга А.Р.
викладач Національного університету фізичного виховання і спорту України
https://orcid.org/0009-0004-1918-6893
Катерина У.М.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
доцент Національного університету фізичного виховання і спорту України
https://orcid.org/0000-0002-4774-0802
Омельченко Т.Г.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
доцент Національного університету фізичного виховання і спорту України
https://orcid.org/0000-0002-2878-6450

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ОЗДОРОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ

Статтю присвячено одній із важливих сучасних проблем. У статті здійснено теоретичний аналіз феномену резильєнтності як інтегративної характеристики особистості, що забезпечує здатність до адаптації, відновлення та позитивного функціонування в умовах тривалого стресу й травматичних подій. Особливу увагу приділено сучасним науковим підходам до трактування резильєнтності як відносно стабільної особистісної риси та як динамічного процесу взаємодії факторів ризику й захисту. Показано, що в умовах воєнних дій проблема формування психоемоційної стійкості жінок набуває особливої актуальності з огляду на високий рівень тривожних і депресивних проявів, порушення сну та зниження адаптаційних можливостей. Обґрунтовано доцільність використання засобів оздоровчого фітнесу як ефективного інструменту розвитку резильєнтності, що поєднує фізіологічні та психологічні механізми впливу. Узагальнено дані наукових досліджень щодо позитивного впливу аеробних, силових, статичних і координаційних вправ на психоемоційний стан, рівень стресостійкості та якість життя. Визначено організаційно-методичні умови проведення оздоровчо-рекреаційних занять, спрямованих на підвищення мотивації, формування адекватної самооцінки та підтримання позитивного психологічного клімату.

Ключові слова: *резильєнтність, оздоровчо-рекреаційна рухова активність, активне дозвілля, здоров'я, фітнес-технології, психоемоційний стан*

Daruha Alina, Kateryna Uliana, Omelchenko Tetiana Theoretical and methodological foundations of resilience formation by means of health-recreational activity. *The article is devoted to one of the important contemporary problems. It presents a theoretical analysis of the phenomenon of resilience as an integrative characteristic of personality that ensures the ability to adapt, recover, and function positively under conditions of prolonged stress and traumatic events. Special attention is paid to modern scientific approaches that interpret resilience both as a relatively stable personality trait and as a dynamic process of interaction between risk and protective factors. It is shown that in the context of military actions, the problem of developing women's psycho-emotional stability becomes particularly relevant due to high levels of anxiety and depressive manifestations, sleep disturbances, and reduced adaptive capacities. The expediency of using health-oriented fitness as an effective tool for resilience development is substantiated, as it combines physiological and psychological mechanisms of influence. Scientific evidence on the positive effects of aerobic, strength, static, and coordination exercises on psycho-emotional state, stress resistance, and quality of life is generalized. Organizational and methodological conditions for*